

S L I – specyficzne zaburzenia rozwoju językowego

Kryteria diagnostyczne:

Specyficzne zaburzenia rozwoju językowego możemy rozpoznać u dzieci, u których stwierdzamy:

- przeciętny poziom rozwoju poznawczego w skali niewerbalnej,
- istotnie obniżony poziom rozwoju językowego,
- prawidłowy słuch fizjologiczny,
- brak uszkodzeń układu nerwowego,
- brak objawów zaniedbania środowiskowego.

Objawy:

1. w zakresie składni i morfologii:

- błędne stosowanie form fleksyjnych,
- dominacja pojedynczych słów, prostych zestawień, równoważniki zdań lub styl telegraficzny,
- przewaga zdań prostych, pojedynczych,
- rozumienie tylko prostych zwrotów, słów zdań,
- trudności z uchwyceniem relacji wyrażonych związkami gramatycznymi (mama pokazuje chłopcu samolot),
- nieadekwatne reagowanie na pytania lub polecenia,
- częste mechaniczne powtórzenia wypowiedzi kierowanych do nich,

2. w zakresie leksyki:

- ograniczony zasób słownika,
- opis funkcjonalny zamiast nazwy,
- dominacja rzeczowników i czasowników,
- problemy z nazywaniem,
- ograniczone lub nieadekwatne rozumienie słów,
- mylenie słów o zbliżonym znaczeniu,

3. w zakresie fonologii:

- zniekształcanie wypowiedzianych głosek,
- zniekształcanie formy brzmieniowej wyrazów – uproszczenia, substytucje, metatezy,
- problemy z różnicowaniem głosek i słów podobnie brzmiących,
- niska świadomość fonologiczna,

- problemy z zapamiętywaniem i przypominaniem sekwencji informacji słuchowych – dźwięków, sylab, wyrazów.

Nabywanie języka u dzieci z SLI:

1. późny początek i wolne tempo rozwoju mowy:

- najczęściej pierwsze słowa ok. 2 r.ż.,
- przedłużający się etap wypowiedzi jednowyrazowych i powolny rozwój leksykalny,
- opóźnienie w tworzeniu połączeń słów,
- większe trudności z produkcją językową niż ze zrozumieniem,

2. znaczne trudności gramatyczne:

- problemy z nabywaniem czasowników,
- problemy z prawidłowym budowaniem zdań,
- gramatyczne błędy językowe – mimo, że początkowo mogą mieć charakter rozwojowy, to utrzymują się znacznie dłużej niż u rówieśników,

3. problemy leksykalne:

- znacznie ograniczony zasób słownika czynnego,
- kłopoty z nazywaniem - przywołaniem nazwy potrzebnej w danej chwili,
- częste substytucje słów powiązanych znaczeniowo.

4. częste problemy fonologiczne – zniekształcanie struktury słów.

Rozwój mowy dzieci z SLI jest niestabilny. Część z nich zrównuje się z rówieśnikami ok. 6 r.ż., ale są też takie dzieci, u których deficyty językowe utrzymują się przez całe życie.

Konsekwencje:

Wczesne rozwojowe zaburzenia w przyswajaniu języka mają szczególne znaczenie dla funkcjonowania człowieka przez całe jego życie – poznawcze, psychospołeczne i emocjonalne:

- problemy z komunikacją prowadzą do izolacji społecznej i nieprzystosowania, dzieci rzadziej wchodzi w interakcje społeczne, więc też mają mniej okazji, żeby się ich uczyć,
- problemy ze sfery zdrowia psychicznego, behawioralne – lęk, czasem agresja,
- trudności w funkcjonowaniu w grupie rówieśniczej,
- problemy z uwagą i zapanowaniem nad emocjami,
- trudności szkolne - w czytaniu i pisaniu.

Grupy dzieci z SLI:

- mówią wyraźnie pojedyncze słowa, ale gdy je łączą, mowa staje się niezrozumiała,
- w większości rozumieją kierowane do nich wypowiedzi, ale mają ograniczone zdolności do ich budowania,
- nie rozumieją języka, tworzą skąpe i niezrozumiałe wypowiedziach,
- mówią dużo, używają rozwiniętych, dobrze wymawianych zwrotów, ale nie reagują prawidłowo na próby nawiązania dialogu werbalnego.

Renata Rybarczyk
neurologopeda, surdologopeda

Wykorzystano:

G. Krasowicz – Kupis „SLI i inne zaburzenia językowe”